

NATO oefening

De herfst van 1967 was juist één dag oud toen in een omvangrijk gebied z.o. van Hannover de voorbereiding werden getroffen voor wat één van de grootste legeroefeningen van na de oorlog zou worden. Meer dan 20.000 militairen van vier nationaliteiten namen deel aan deze NATO-oefening die de codenaam „Rob-Roy” meekreeg. Het aantal rupsvoertuigen dat de militairen ter beschikking stond overschreed het getal duizend en het aantal wielvoertuigen bedroeg zelfs een veelvoud daarvan. „Rob Roy” was in eerste aanleg bedoeld als een herfstmanoeuvre voor het Britse Rijnleger, maar naarmate de oefening vaster vormen kreeg konden steeds meer NATO-partners worden ingeschakeld om het tegenspel te leveren. „Rob Roy”, die werd geleid door de opperbevelhebber van de 4th British Division, general major Michael Forrester, kreeg door deze ontwikkeling een duidelijk internationaal karakter. De Nederlandse bijdrage werd geleverd door 101 Tankbataljon uit Amersfoort. De enorme troepenbewegingen in het kader van deze oefening speelden zich af in uitgestrekte gebieden van de deelstaten Noordrijn-Westfalen en Nedersaksen. De noordelijke grens van het operatiegebied reikte tot Hannover, de oostelijke tot Hildesheim, de zuidelijke tot Kassel en in het uiterste westen reikte het gebied tot Lippstadt.

Doel van „Rob Roy” was alle theoretisch mogelijke fasen van een oorlogvoering met modern materieel in groot verband aan de praktijk te toetsen. Dit impliceert een nauwe samenwerking tussen de deelnemende partijen en aangezien er naast Engelsen ook Canadezen (waaronder franssprekenden), Denen en Nederlanders van de partij waren, vormde de communicatie één der belangrijkste aspecten van de oefening. En niet alleen vanwege de taalbarrières maar ook door technische complicaties, want er moesten vaak grote afstanden met sterk uiteenlopende verbindingssystemen worden overbrugd. Geen wonder dat de oefenleiding juist de ontwikkeling in deze sector met argusogen volgde, temeer nog daar juist de communicatie bij vorige oefeningen in internationaal verband wel eens de zwakke schakel is gebleken.

Geen communicatieproblemen

Het viel echter geweldig mee; de voertaal was uiteraard Engels en hoewel de samenwerking zich uitstrekte tot de laagste niveaus bleek de taal nauwelijks problemen op te leveren. Tijdens „Rob Roy” is overigens gebleken dat de radio het moderne gevecht een steeds grotere rol gaat spelen. De tijd dat een veldheer van een heuveltop het slagveld kon overzien en zijn troepen kon leiden behoort voorgoed tot het verleden. De heuveltoppen zijn gebleven maar de troepen opereren in zo'n uitgestrekt gebied dat het voor de buitenstaander uiterst moeilijk is een samenhang tussen de bewegingen te ontdekken. „Rob Roy” was daar een goed voorbeeld van want op het eerste gezicht zou niemand veronderstellen dat meer dan twintigduizend militairen met alles wat daarbij hoort slaags waren geraakt. Militaire activiteiten waren slechts merkbaar in de kleine dorpjes en gehuchten waar (uiteraard met toestemming van de bevolking) staven en verzorgingseenheden een onderkomen hadden gezocht, en in de buurt van de grillige verspringende voorste lijn. Daar konden heftige schermutselingen, waaraan veel rook, losse munitie en lichtpatronen te pas kwamen, de argeloos passerende burger vertellen dat er iets bijzonders aan de hand was.

De heli wordt volwassen

Een ander belangrijk aspect van de moderne oorlogvoering dat in „Rob Roy” ook goed tot zijn recht kwam was de inzet van helicopters. Dit uiterst nuttige brokje techniek wordt niet alleen meer gebruikt voor verkenningen of snelle verplaatsingen van commandanten, maar ook voor het transport van infanterie naar bedreigde plaatsen en voor plotseling noodzakelijke bevoorrading van troepen in voorste lijn met bijvoorbeeld brandstof, munitie of materieelonderdelen. De heli is een waardige deelnemers aan het gevecht van vandaag geworden.

Van de kaart geveegd

Kenmerkend van deze oefening was de consequente toepassing van camouflagetechnieken waardoor het opsporen van een bepaalde eenheid geen eenvoudige opgave was.

Slechts één uitzondering bevestigde de camouflageregule. Dat was in het dorpje Kleinenberg halverwege de hoofdweg Paderborn-Kassel. Daar wezen niet mis te verstane borden exact in de richting van „Rob Roy”-control, het hoofdkwartier waar de leiderstaf voor de duur van de oefening haar tenten had opgeslagen. Elke bezoeker werd daar uitvoerig „doorgelicht” alvorens onder begeleiding te worden toegelaten tot het „heilige der heiligen”, het operatiecentrum. Vanuit dit centrum waar

Rob Roy

stafkaarten met oppervlakten van enkele vierkante meters de wanden bedekten, zag de oefenleiding erop toe dat de strijdende partijen de grote lijnen niet uit het oog verloren. De Benelux en een deel van West-Duitsland bleken ten behoeve van „Rob Roy” tijdelijk van de kaart geveegd. Een nieuwe kustlijn liep in noord-zuid richting dwars over de bondsrepubliek. Ten oosten daarvan lagen twee staatjes: Lionia en Tundra. Het eerste was Brits gebied en opgenomen in de NATO. Tundra had uitbreidingsplannen en was in het kader daarvan Lionia binnengekomen. Deze mogelijkheid kon beschikken over de 4th Canadian Infantry Brigade Group,

Rechts: Brigadier Amy (midden) commandant van de Canadese troepen in Europa en tijdens Rob Roy tevens bevelhebber van de Deense en Nederlandse strijdkrachten, bespreekt een verkenningsvlucht met Int-kol jhr de Savornin Lohman, commandant van 101 Tankbataljon

Twintig duizend militairen actief in West-Duitsland

versterkt met een Deens gemotoriseerd infanteriebataljon, een Nederlands tankbataljon en Britse pantser-, artillerie-, genie- en para-eenheden. Lonia trad de agressor tegemoet met eenheden van de 4th British Division, gesteund door pantser-, artillerie- en genieregimenten van het 1e Britse Legerkorps.

Troepenconcentraties

Zo was de toestand toen woensdag 27 september de vijandelikheden in alle vermijdelijke uitbarsting van spanningen die in de voorgaande periode steeds hoger waren opgevoerd. Het begon al op vrijdag 22 september toen de eerste troepen in de uitgangstellingen aankwamen. Per spoor of low-loader werden vervolgens grote aantallen rupsvoertuigen aangevoerd. De troepenconcentraties namen met de dag in omvang toe. Woensdag was de oorlogsdreiging zo groot dat de Tundrastrijdkrachten vanuit een gebied rond het plaatsje Bäringshausen ten zuiden van Hannover tot de aanval overgingen. De aanval werd geleid door brigadier E. A. C. Amy, commandant van de Canadese landstrijdkrachten in Europa, die behalve over de 5.000 man Canadese troepen ook kon beschikken over ruim 2000 militairen van andere nationaliteiten. Daaronder bevonden zich ruim 800 man van 101 Tankbataljon uit Amersfoort, onder commando van lnt-kol Jhr. H. de Savornin Lohman en ongeveer 650 Deense militairen van het 1e Falsterske Regiment dat in de buurt van Kopenhagen is gelegerd.

Mist

Zij stonden tegenover een overmacht van 13000 Britse militairen, maar slaagden er desondanks in binnen enkele uren de Weser te bereiken. Op vier punten, noord en zuid van Hamelen, werd de overgang van deze waterhindernis voorbereid, maar door een ondoordringbare mist slaagde men er niet in de plannen op alle punten ten uitvoer te brengen. Dat was geen militair onvermogen maar eenvoudig een kwestie van verkeersveiligheid. De oefening ging echter gewoon door en de versterkte Canadese strijdmacht veroverde na hevige gevechten enkele brughoofden op de westelijke Weseroever. Deze posities konden nog worden geconsolideerd, maar van een verder offensief was geen sprake want de Britten hadden inmiddels een forse tegenaanval ingezet. De druk werd zo groot dat een volkomen nederlaag onvermijdelijk leek. De Engelsen hadden de vluchtweg in zuidelijke richting afgesloten met mijnevelden, maar dat

bleek niet voldoende want met behulp van genie-experts zagen de zwaar belegerde Canadezen kans langs deze weg uit te breken. In het weekend werd een wapenstilstand bereikt en daarmee was de eerste fase van Rob Roy ten einde. Dat betekende echter nog niet dat de vermoeide militairen het tekort aan nachtrust van de afgelopen dagen konden inlopen, want voor de volgende fase van de strijd moesten nieuwe uitgangsposities worden ingenomen. In die tweede fase ging het Britse leger in de aanval over een frontbreedte van meer dan 40 kilometer. Dat speelde zich af in een gebied ten zuiden van Paderborn waar de Canadese eenheden in eerste instantie tot een vertragend gevecht werden gedwongen. In de loop van woensdag raakte de snelheid echter uit de Britse aanval en de Canadezen en hun bondgenoten maakten onmiddellijk van de inzinking gebruik om met volle kracht tot een hevig tegenoffensief over te gaan. Dat leek een groot succes te worden, maar de afloop zal nooit bekend worden want de oefenleiding kondigde op dat moment een „staakt het vuren” af waarmee de oefening „Rob Roy” ten einde was.

Overste De Savornin Lohman was over het aandeel van zijn tankbataljon, dat voor deze gelegenheid met een eskadron van 43 Tankbat op volle sterkte was gebracht, bijzonder tevreden. „Wij hebben kunnen oefenen in groter verband en vooral over grotere afstanden dan we gewend zijn waardoor wij voor geheel nieuwe problemen en mogelijkheden kwamen te staan. Het was vermoeiend maar we hebben ontzettend veel ervaring opgedaan”, aldus overste De Savornin Lohman.

Schade beperking

In ons land is het gebruik van oefenterreinen aan strenge beperkende bepalingen gebonden en met reden, want Nederland moet woekeren met zijn ruimte. In het buitenland ligt dat allemaal wat eenvoudiger en in het algemeen weegt het belang van een oefening daar zwaarder dan het behoud van natuurschoon. Tijdens Rob Roy kon men echter constateren dat men ook daar andere maatstaven gaat hanteren want de deelnemers was nu met nadruk op het hart gedrukt onnodige schade zoveel mogelijk te vermijden. Er was, al bij het maken van de plannen, naar gestreeft een haalbaar compromis te vinden tussen de noodzaak om het gevecht in alle mogelijke terreinsoorten zowel overdag als des nachts te kunnen voeren en de wens om het fraaie landschap in dit deel van Duitsland te behouden. Om dit doel te bereiken had generaal Forrester tevoren alle officieren over dit streven ingelicht en was er contact gezocht met de burgerlijke autoriteiten om hun advies in te winnen. Gedurende de oefening werd elke schade onmiddellijk geregistreerd door een speciale meldingscentrale in het hoofdkwartier. Schadeteams en -commissarissen waren voortdurend te vinden op die plaatsen waar de strijd het hevigst was.

Op deze wijze werd bereikt dat zowel de materiële schade als wrijvingen met de plaatselijke bevolking tot een minimum beperkt bleven. „Rob Roy” is daardoor niet alleen in militair opzicht een succes geworden; deze oefening heeft bovendien de nodige goodwill gekweekt en bij manoeuvres van dit formaat is de invloed daarvan nauwelijks te overschatten.

Wessex heliopters van 10 Squadron R.A.F. strijken neer op een rooiveld tijdens zuiveringsacties waarbij para-troepen werden ingeschakeld.

Centurions kruisen een landweg om op een heuveltop een strategische positie in te nemen.